

Кальянов Анатолій Володимирович

д-р мед. наук, ст. наук. співроб., професор,
ДВНЗ "Приазовський державний технічний університет",
м. Маріуполь, Україна

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Розглядаючи дискримінантні ознаки та генезу створення інформаційного суспільства в Україні, слід зазначити, що багатоваріантність розвитку і розбіжність у часі впливають на певні зміни, перехід цивілізації до якісно нового стану, який базується на поглибленні демократизації і гуманізації суспільства, утвердженні справжнього народовладдя.

У поточному столітті за визначенням фахівців і вчених людство повинно перейти з віку енергетики до віку інформатики, тобто суспільство із індустріального перетвориться в інформаційне. Вчені прогнозують і кінцеві точки переходу. Так, Сполучені Штати Америки перейдуть до цього суспільства у 2020, Японія – 2030, Україна – 2070 році [1].

У процесі побудови інформаційного суспільства дуже важливу роль відіграє потенціал вищої освіти.

У сучасний період результативна діяльність вищих навчальних закладів неможлива без її інформатизації. Мета останньої полягає у глобальній інтенсифікації інтелектуальної діяльності на основі використання новітніх інформаційних технологій (НІТ), зокрема комп'ютерних та телекомунікаційних. Саме такий підхід дозволить забезпечити подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, підвищити доступність та ефективність вищої освіти, підготовку майбутніх фахівців до ефективної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства.

Розвиток НІТ докорінно змінює усі сфери сучасного життя, у тому числі галузь освіти. Відбувається генеза системи освіти: від класичного університету до віртуального, лекційного викладання матеріалу до комп'ютерних освітніх програм, книжкової бібліотеки до комп'ютерної, від багатотомних енциклопедій до сучасних пошукових баз даних. Нові інформаційні та комунікаційні технології значно розширюють можливості вищої школи стосовно запровадження в практиці концепції безперервної освіти та мають можливість в перспективі відчутно змінити організацію отримання вищої освіти.

Використання НІТ обумовлює отримання необхідної управлінської інформації, яка має індивідуально-особистісний характер та дозволяє побачити кожну людину в процесі навчання.

Важливими компонентами НІТ навчання є моделі психіки студент, які враховують особливості сприйняття інформації та індивідуалізацію навчального процесу. Такі адаптивні комп'ютерні системи навчання характеризуються гнучким зворотнім зв'язком між суб'єктом навчального процесу – студентом та методикою навчального процесу з вибором відповідних дидактичних засобів.

Інформаційні технології включають програмування, інтелектуальне навчання, експертні системи, гіпертекст, мультимедіа, мікроосвіти, імітаційне навчання, демонстрації.

При впровадженні інновацій в педагогіку виникає проблема, яка є наслідком самої ідеології НІТ. Ці технології, з одного боку, спрощують роботу з інформацією і в деякій мірі ускладнюють навчання. Студент, який записав конспект лекції, краще запам'ятає матеріал, ніж той, хто скопіював диск з лекцій, щоб переглянути його перед іспитом. Ця проблема успадкована від Інтернет, причому вона стала ще складнішою внаслідок великих обсягів зберігання інформації.

Використовуючи сучасні засоби навчання та інструментальне середовище, можна створювати гарно оформлені програмні продукти, які в той же самий час не вносять нічого нового в розвиток та вдосконалення теорії навчання. Тому вирішення цього завдання в Україні є актуальним і передбачено Національною доктриною розвитку освіти. Згідно здійснених розрахунків, освітній потенціал суспільства може забезпечити впровадження в Україні новітніх виробничих інформаційних технологій, що дозволить протягом наступних 10-15 років скоротити відставання у темпах розвитку і в подальшому значно наблизитися до рівня та способу організації життєдіяльності розвинутих країн світу.

Встановлено, що в структурі інформаційного потенціалу перше місце займає рівень інформаційної культури громадян ($2,08 \pm 0,20$), далі з прагматичної точки зору, дуже важливими є навички стосовно аналізу та системної обробки інформації ($2,23 \pm 0,25$), на третьому ранговому місці знаходяться інформаційні потреби ($1,54 \pm 0,25$), і останнє місце посідає володіння сучасною комп'ютерною технікою ($3,15 \pm 0,16$).

Отже рівень інформаційної культури майбутніх фахівців у сучасному суспільстві можна розглядати як важливий чинник та провідну детермінанту ефективності процесів інформатизації в галузі економіки і соціальної сфери України.

Нинішні тенденції інформатизації, формування та розвитку інформаційної культури просочуються в усі сфери життя, у тому числі й освіту. Інформатизація стала одним із пріоритетних напрямів її розвитку.

Проте інформація, як інтелектуальний ресурс, має окремі протиріччя з вимогами сучасної вищої освіти:

- вища освіта орієнтує на здобуття змістовних знань і вимагає від студента значних витрат сил, енергії та активності;
- мас-медіа пропонує пасивне сприйняття інформації, яка характеризується простотою, доступністю, видовищністю.

Отже, студент перебуває під "ударом" багатьох інформаційних потоків.

Встановлено, що найбільш значущими чинниками, які впливають на рівень інформаційної культури студентів вищої школи, є освіта (16,6%), рівень інтелекту (14,2%), вік людини (11,9%), духовність (11,9%), комунікабельність (11,9%).

За наявності певних фінансових можливостей навчальні заклади матимуть змогу підвищити загальний рівень їх комп'ютеризації. Для цього необхідно придбати сучасну комп'ютерну техніку нового покоління та підготувати висококваліфікований персонал. Доцільно також створити спеціальні системи для збереження даних та обміну інформацією між вищими навчальними закладами, мережі для передачі інформації, внутрішні електронні системи обробки та збереження інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Винарик Л.С. Информационная экономика Украины периода трансформации индустриального общества / Винарик Л.С., Васильева Н.Ф. // Актуальные проблемы экономики, финансов, управления и права периода трансформации, В 3 Ч. – Ч.2. – Донецк : ДИЭХП, 2002. – С. 300-304.